

รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา

The Learning Management Model Integrated with Holistic Approach for Critical Thinking in Social Studies in Primary Education

สุдарัตน์ ยอดมงคล*

ปริชา สามัคคี

กฤตพร แซ่แง่ สายจันทร์

*e-mail: Sudarat5755709007@gmail.com

สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Sudarat Yodmongkol

Pricha Samakkhi

Kritaporn Sae-ngaesaijun

Innovation Management for Development, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจุหการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ (3) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 45 คน ผู้เขียนชุดหัวข้อด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 5 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดล้านนา ซึ่งแบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมิน แบบทดสอบก่อนเรียน-แบบทดสอบหลังเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80 และค่า t-test

ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพปัจุหการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก คือ ด้านหลักสูตร/เนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ขณะที่ด้านสือ/แหล่งเรียนรู้ มีปัจุหาระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอื่น ๆ คือ ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ปัจุหาระดับสือ ในการจัดการเรียนรู้ด้วยบรรยายอาทห้องเรียนที่ยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยที่ต้องกับเนื้อหาสาระ (2) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาพบว่า สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ในความรู้ ใบงาน การรับและประเมินผล แบบบันทึกการเรียนรู้ และเฉลยแบบทดสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเมื่อตั้งขึ้นนี้ความสอดคล้องเท่ากับ .70 และมีประสิทธิภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 69.00/85.00 และ (3) ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณพบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประจำห้องเรียนรู้ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ย 26 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 และผลการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ย 17.30 คะแนน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการแบบองค์รวม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the problems of learning in Social Studies, 2) to develop a learning model integrated with holistic approach to promote critical thinking, and 3) to evaluate its effectiveness of the learning model. The population of the research consisted of 45 teachers, five experts in social studies teaching, and students of Watlamao School. The students were categorized into an experimental group consisting of 35 students from Grade 4/1, and a samples group consisting of 35 students from Grade 4/3. The student participants were selected with a purposive sampling method. The research tools were questionnaires, lesson plans, assessment forms, pre- test and post- test, and learning achievement test. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, effectiveness efficiency of E1/E2 based on standard of 80/ 80, and t-test values.

The results of the research found that (1) problems of learning in Social Studies for primary education in overall were moderately. When generated the results into each aspect, it found that the problems associated with curriculum and content, learning activities, the measurement and evaluation were highly. Whereas, the problems of media and learning resources were moderately. The other problems were such as teaching styles and management of learning materials that were outdated and unfitted with learning objectives. (2) The learning management model integrated with holistic approach to promote critical thinking was composed of the course description, objectives of learning, indicators, pre- test and post- test, teaching protocol, summary of students' learning, pre- test and post-test, and answer keys. The effectiveness of this learning management model had Index of Item Objective Congruence at .70 and 69.00/85.00 for its effectiveness of learning management experiments. And (3) in terms of the evaluation of the effectiveness of the learning model integrated with holistic approach to promote critical thinking, it found that the overall achievements of students' learning in unit 8 had average scores for 26 points from total scores of 30 points, and the outcomes of critical thinking assessment had 17.30 points in average from total scores of 20 points.

Keywords: Learning Management Model, Holistic Integration, Critical Thinking

บทนำ

ในสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Based Society) หรือในยุคปฏิรูปการเรียนรู้นั้นการสอนแบบบูรณาการได้รับความสนใจการเรียนแบบบูรณาการเป็นการผสมผสานประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและทางการสอนจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปผสมผสานกัน ฝึกให้รู้จักใช้เหตุผล และเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน พระราชาบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษาอกรอบบ และการศึกษาตามอธิรัชต์ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับการศึกษา และใน มาตรา 24 (4) ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการเรียน การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา” ด้วยเหตุนี้ “การเรียนการสอนบูรณาการแบบองค์รวมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การทำให้นักเรียนรู้จักทิศทางของตนเอง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีความหมายด้วยสถานการณ์จริง ซึ่งครุยวามรاثช่วยเหลือ ซึ่งแนะนำให้นักเรียนเปลี่ยนจากการเรียนแบบพึ่งพาผู้อื่นมาเป็นผู้ที่สามารถแสดงทางความรู้ด้วยตนเอง การคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดความสำเร็จ ในการนำแนวทางการเรียนรู้นี้ไปปฏิบัติ สามารถได้จากขั้นตอนการพัฒนาของนักเรียนเพื่อให้เกิดการสั่งสมความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่เสมอจะทำให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ย่อมทำให้เป็นคนใจกว้างยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ ผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก ก่อนตัดสินใจอย่างใดต้องมีข้อมูลหลักฐาน

เพียงพอ และสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองได้ หากเห็นว่าความคิดเห็นของผู้อื่นดีกว่า “มีเหตุผลมากกว่า” (Khammane, 2012) นอกจากนี้ผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณจะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลและความรู้อยู่เสมอ Amorncheewin (2013) กล่าวว่ากลยุทธ์การสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ดี คือ การสอนให้เห็นข้อดีและปฏิบัติให้เห็นจริงประกอบกับสภาพปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาพบว่า สาเหตุที่นักเรียนขาดทักษะการคิดอย่างอย่างมีวิจารณญาณ เห่าที่ควรที่สอดคล้องกับ Wannako (2013) พบว่า วิชาสังคมศึกษามีความน่าเบื่อหน่าย ครูสอนเน้นการบรรยาย ขาดสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ การสอนแบบท่องจำในเนื้อหาและการใช้บรรยายการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากกว่าการลงมือปฏิบัติจริง ครูเน้นการเรียนการสอนภาคทฤษฎีในห้องเรียนมากเกินไป และสื่อไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน (Tiensri, 2013) การเรียนการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนได้ตระหนักรึ่งเหตุ และผลที่เกิดจากข้อมูลที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตโดยในวัยประถมศึกษาเป็นการปฏิบัติฐานในการคิดวิเคราะห์โดยใช้เหตุผลมากกว่าการฝึกให้จำ (Office of the Education Council, Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, 2015)

จากการที่ “พ.อ.พิจิตร กุลละวณิชย์ องค์มนตรีได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการที่นักเรียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์น้อยลง แม้แต่สเมเดี้ยพระมเรศวรมหาธาตุยังไม่รู้จักมารู้ต้อนที่สร้างเป็นภพยนตร์แล้ว รวมทั้งพันท้ายนรสิงห์รู้จักเป็นน้ำพริกยี่ห้อหนึ่งเท่านั้น เด็กส่วนใหญ่ไม่รู้จักบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์และไม่รู้จักการเป็นพลเมืองที่ดีรวมถึงยังขาดคุณธรรม ศีลธรรม ผู้รู้จัยในฐานะผู้สอนวิชาสังคมศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา โดยการสอนบูรณาการแบบองค์รวมซึ่งมีลักษณะการสอนช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักทำความรู้ไปผสานกับฝึกให้รู้จักใช้เหตุผล และ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรู้ที่สอดคล้องกับชีวิต รวมทั้งการบูรณาการเทคนิคการสอนเพื่อส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนการรู้ดังกล่าวจึงจะเป็นแนวทางที่จะนำมาแก้ไขผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระที่ 4

ประวัติศาสตร์มาตราฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภาคภูมิใจ และรำงความเป็นไทย วิชาสังคมศึกษาให้สูงขึ้น ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา
- เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา
- เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา

วิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 45 คน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์วิชาสังคมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นครูชำนาญการพิเศษ หรืออาจารย์ที่สอนในระดับมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาสังคมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน จำนวน 5 คน และนักเรียน โรงเรียนวัดล้านนา ซึ่งแบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนวัดล้านนา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา (2) แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยซึ่งกำหนดเฉพาะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง (3) แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ของผู้เชี่ยวชาญ (4) แบบทดสอบก่อนเรียน-แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย (5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย และ (6) การประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

การสร้างเครื่องมือ

นำแบบสอบถามปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้นผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา 5 ท่าน ได้คัดขึ้นความสอดคล้องรายข้อระหว่าง .80–1.00 และนำมาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ถูกต้องชัดเจน

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1) ศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และวิเคราะห์เนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและกระบวนการรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม

3) ศึกษาทฤษฎี และหลักการ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งสภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้ รูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model) ศึกษาจากทฤษฎี หลักการ และแนวคิดจากนักการศึกษาและนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการแบบองค์รวม จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ (1) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และ (2) ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

4) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย โดยใช้การผสมผสานการสอนแบบบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

6) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ จำนวน 1 แผน ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยโดยการใช้แผนการเรียนแบบบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นครูที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีประสบการณ์สอนในวิชาสังคมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในการจัดทำรอบการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ได้แก่ (1) นำแบบสอบถามสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ครุผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในสถานศึกษา 5 แห่ง ดำเนินการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 45 คน (2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ และ (3) เปรียบเทียบการสร้างเครื่องมือแบบวัดผลสัมฤทธิ์และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การหาดัชนีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุโขทัย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตามเกณฑ์ 80/80 ใช้สูตร E1/E2

3. การประเมินคุณภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้องค์ประกอบของการประเมินวัตกรรมของครุศาสตร์

4. การเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาเพื่อเปรียบเทียบและหาผลต่างของคะแนนโดยใช้สถิติ t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และ ค่าประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ใช้สูตร E1/E2

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา โดยภาพรวม มีปัญหาระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, $S.D. = 0.53$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีปัญหาระดับมากในด้านหลักสูตร/เนื้อหา ($\bar{X} = 3.62$, $S.D. = 0.49$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.51$, $S.D. = 0.47$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.33$, $S.D. = 0.68$) ด้านสื่อ/แหล่งเรียนรู้ เป็นปัญหาระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, $S.D. = 0.51$) สรุปได้ว่าปัญหาที่ครุผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นส่วน

ใหญ่ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อขนาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนการใช้ป्रอเจกเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต งบประมาณที่ได้รับจัดสรรตลอดจนการจัดบรรยายภาคในชั้นเรียนให้น่าเรียนรู้ และสนับสนุน แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wannako (2013) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรค คือ ครูไม่มีความชัดเจนในโครงสร้าง หลักสูตร การเรียนรู้และเนื้อหาหลักสูตรไม่เหมาะสมกับในยุคปัจจุบันและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Pundit, Pitak & Art-in (2011) พบว่า ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ครุภูลมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาด้านการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อม การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (Ministry of Education, 2008) สาระที่กำหนด ตามหลักสูตรมีมากเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการวิเคราะห์ หลักสูตร การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบการเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ และครุสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา ทำให้การเรียนการสอนได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบดังนี้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด แบบทดสอบ ก่อนเรียน-หลังเรียน ใบความรู้ ใบงาน การวัดและประเมินผล แบบบันทึกการเรียนรู้ เฉลยแบบทดสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .70 และมีประสิทธิภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 69.00/85.00 ทั้งนี้มีผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา มีขั้นตอนที่ดำเนินการเป็นขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมมีความหลากหลาย โดยมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการคิดและคิดอย่างมีเหตุผล ไตรตรองอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Assawasowan, Makkasaman, Nowyenpon & Kanchanachatree (2013) พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ ประกอบด้วย การเรียนรู้แบบองค์รวม การส่งเสริมการคิดหรือกระตุ้นให้ใช้ความคิด การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ การทำงานกลุ่ม และการนำเสนอผลงาน (2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน (3) กระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนาขอบเขตเนื้อหา และสร้างหน่วยบูรณาการ กับ การปฏิบัติการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นจุดประกายความสนใจ ขั้นสำรวจตรวจสอบ ขั้นขยายความคิด ขั้นนำสู่การปฏิบัติ และขั้นสรุปและประเมิน และ (4) การวัดและประเมินผลประกอบด้วยการวัดและประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 มีคะแนนเฉลี่ย 26 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 และผลการประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากคะแนนเต็ม 20 คะแนนได้คะแนนเฉลี่ย 17.30 คะแนน จากการหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา หลังใช้รูปแบบมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นเนื่องจากการออกแบบการเรียนรู้ในแบบทดสอบที่มีการฝึกทดสอบ ใบงาน เนื้อหาจนเกิดความเข้าใจ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของนักเรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Makmeesub (2010) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับประถมศึกษาที่จัดการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.00 คิดเป็นร้อยละ 30.00 และผลการเรียนรู้หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 28.41 คิดเป็นร้อยละ 71.03 โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลความก้าวหน้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 59 และยังสอดคล้องกับกฎแห่งการเรียนรู้ของ Thorndike (1969) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) และกฎแห่งผลตอบสนอง (Law of Effect) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำแล้วได้ทำ เขายอมเกิดความพึงใจ กฎแห่งการฝึกหัด ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติช้า ๆ หรือทำบ่อยครั้งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคง และ กฎแห่งความพร้อม ที่กล่าวว่า การคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมแล้วจะเกิดการเรียนรู้

สรุป

ปัญหาสภาพในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมระดับประถมศึกษาโดยภาพรวมมีปัญหาระดับปานกลางเนื่องมาจากการนัดการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่รวดเร็ว ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนทำให้มีความต้องการดำเนินเหตุการณ์และความเป็นมาของชาติ การเป็นพลเมือง การคิดไตรตรองโดยใช้เหตุผล เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณยิ่งขึ้น

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 8 เรื่องภูมิปัญญาสมัยสุขทัย ในการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังการประเมินสูงกว่าก่อนการประเมิน

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาพบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากใช้แบบทดสอบที่ดีกว่าก่อนใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ อาจเนื่องมาจากการออกแบบการเรียนรู้ในแบบทดสอบที่ให้มีการฝึกทดสอบ ใบงาน เนื้อหาจนเกิดความเข้าใจ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของนักเรียนและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใบงาน แบบฝึกต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้น

2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา ไปใช้ ผู้ใช้ควรศึกษา คำแนะนำในการปฏิบัติอย่างละเอียด และดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและครบถ้วน

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา ไปใช้กับนักเรียน ครูควรชี้แจงให้คำแนะนำนักเรียนให้เข้าใจวิธีการขั้นตอนการเรียน

ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถม เป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้เกิดข้อสงสัยในการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในการเรียนรู้บูรณาการ อาทิ การคิด การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิชาสังคมศึกษา ให้อยู่ในลักษณะของบทเรียนออนไลน์ เพื่อให้ทันสมัยและน่าสนใจยิ่งขึ้น

References

Amorncheewin, B. (2013). *Critical Thinking 1st ed.* Bangkok: Critical Thinking Institution. [in Thai]

Assawasowan, J., Makkasaman, W., Nowyenpon, P., & Kanchanachatree, S. (2013). The development of integrated instructional model provision of experience based on the constructivist concepts to develop analytical thinking and learning achievement of prathomksa 3 students. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(3), 81-95. [in Thai]

Khammane, T. (2012). *Process Learning: A Wide Choice*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]

Makmeesub, D. (2010). *A Study of Critical Thinking Effects and Learning Achievement with Blended Learning by Using Problem Solving Process in Selection and Utilization of Instructional Media Subject of Undergraduate Students*. M.Ed. Thesis (Educational Technology), Silpakkorn University. [in Thai]

Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum A.D. 2008*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing House. [in Thai]

Office of the Education Council, Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2015). *Guidelines for Teaching History: Thai History Different Learning Styles*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand, LTD.

Pundit, Y., Pitak, N., & Art-in, S. (2011). A study of situation and problems in instructional management based on basic school core curriculum 2008 as faced by teachers in social studies, religion and culture learning substance in secondary schools, Khon Kaen Province. *Journal of Education Graduate Studies Research Khon Kaen University*, 5(1), 110-116. [in Thai]

Tiensri, P. (2013). *Teaching Social Studies for Developing Thinking Skills of Primary Students 1st ed.* Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]

Thorndike, R. L. (1969). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education* (3rd ed.). New York: John Wiley.

Wannako, C. (2013). *The Opinion of Primary Students for Teaching Social Studies in School*. M.A. Thesis, Mahachulaolngkornrajavidyalaya University. [in Thai]